

Рейтинговий звіт ZPSA 003-012 про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Запоріжжя
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	16.08.2016 р.
Дата оновлення:	24.05.2018 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaAA-
Прогноз:	стабільний
Рівень інвестиційної привабливості	uaINV4 (високий рівень)
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	16.08.2016 р.
Дата оновлення:	24.05.2018 р.

Наданий в результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня кредитного рейтингу

Кредитний рейтинг ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників за 2017 рік, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної в розпорядженні комунальної власності та перспективних планів на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, що надана Запорізькою міською радою, а також на іншій інформації, що є в розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною. Рівень кредитного рейтингу залежить від якості, однорідності та повноти інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства.

Історія кредитного рейтингу

Дата	16.08.2016	08.12.2016	08.06.2017 р.	05.12.2017 р.	24.05.2018 р.
Рівень рейтингу	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-	uaAA-
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом **uaAA** характеризується дуже високою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами.

Знак «-» позначає проміжну категорію (рівень) рейтингу відносно основних категорій (рівнів).

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Висновок рейтингового агентства щодо рівня інвестиційної привабливості

Рейтинг інвестиційної привабливості м. Запоріжжя ґрунтується на результатах аналізу інвестиційного потенціалу міста та інвестиційного ризику, який пов'язаний з інвестиційною діяльністю на території міста без урахування внутрішніх ризиків, спільних для усіх об'єктів рейтингування на території України.

Рейтинг ґрунтується на інформації, що надана самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною.

Історія рейтингу

Дата	16.08.2016 р.	08.06.2017 р.	24.05.2018 р.
Рівень рейтингу	uaINV4	uaINV4	uaINV4
Рейтингова дія	визначення	оновлення	оновлення

Об'єкт рейтингування з рівнем рейтингу uaINV4 характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.

Довідково: За шкалою рівнів інвестиційної привабливості

uaINV5	Об'єкт рейтингування характеризується найвищим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV4	Об'єкт рейтингування характеризується високим рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV3	Об'єкт рейтингування характеризується привабливістю для здійснення інвестицій на рівні вище середнього порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV2	Об'єкт рейтингування характеризується середнім рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.
uaINV1	Об'єкт рейтингування характеризується низьким рівнем привабливості для здійснення інвестицій порівняно з іншими об'єктами рейтингування.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя підтримується:

- високим рівнем бюджетної забезпеченості міста: обсяг доходів бюджету м. Запоріжжя без урахування трансфертів у розрахунку на одного мешканця в 2017 році перевищував середній показник по місцевих бюджетах у цілому (на 14,1%) та показники більшості міст України, співставних за адміністративно-територіальним статусом;
- високими темпами зростання доходної частини бюджету без урахування трансфертів (119,9% у 2015 році, 154,9% у 2016 році та 123,5% у 2017 році), в тому числі в результаті позитивного впливу бюджетної та податкової реформ;
- високим рівнем соціально-економічного розвитку міста: у розрахунку на 1 мешканця переважна більшість показників, які характеризують стан міської економіки та ринку праці (обсяг реалізованої промислової продукції, зовнішньоторговельного товарообігу, капітальних інвестицій, прямих іноземних інвестицій, роздрібного товарообороту, а також середньомісячна заробітна плата та рівень зайнятості населення), перевищують середні по країні, що забезпечується роботою підприємств потужного промислового комплексу міста;
- ефективною політикою міської влади стосовно управління місцевим боргом та гарною кредитною історією.

Рівень кредитного рейтингу м. Запоріжжя обмежується:

- суттєвою чутливістю господарського комплексу та бюджету міста до економічних ризиків;
- високою потребою в залученні додаткового фінансування, в тому числі на відновлення об'єктів міської інфраструктури та житлово-комунального господарства;
- впливом негативних чинників на фінансовий ринок і нестабільною діловою активністю в окремих секторах економіки, що негативно впливає на потенціал зростання та платоспроможність економічних суб'єктів.

Резюме

Загальна інформація про місто

Місто Запоріжжя – місто обласного значення, адміністративний центр Запорізької області, один з найбільш важливих промислових, наукових, фінансових, транспортних та культурних центрів півдня України. Територія міста, що знаходиться у південно-східній частині України на берегах р. Дніпро, охоплює 33 099 га. Протягом 2017 року межі міста не переглядалися. На півночі обласного центру розташовано Дніпровське водосховище, з півдня до міста прилягає Каховське водосховище. Адміністративно територія міста поділяється на сім районів: Олександрівський, Заводський, Комунарський, Дніпровський, Вознесенівський, Хортицький та Шевченківський. Районні у місті ради не створені. Місцеве самоврядування у місті Запоріжжя здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Запорізьку міську раду, а також виконавчі органи ради.

Основні показники

Основні показники соціально-економічного розвитку та фінансового стану м. Запоріжжя

Назва показника	2014	2015	2016	2017	Темп росту за ост. період, %
Чисельність наявного населення, тис. осіб (станом на кінець звітного періоду), тис. осіб	762,0	756,9	750,7	745,4	99,3
Середньооблікова чисельність штатних працівників, тис. осіб	240,9	229,4	222,8	218,9*	98,2*
Середньомісячна заробітна плата, грн.	3 612,3	4 470,2	5 379,9	7 211,7	134,0
Заборгованість з виплати заробітної плати, млн. грн. (станом на кінець звітного періоду)	24,2	21,1	43,4	76,0	175,0
Обсяг реалізації продукції у відпускних цінах, млн. грн.	67 623,7	95 230,1	104 604,4	138 827,0	132,7
Капітальні інвестиції, млн. грн.	5 182,7	4 810,2	6 442,5	9 879,2	153,3
Прямі іноземні інвестиції, млн. доларів США (станом на кінець звітного періоду)	976,3	880,8	813,1	868,8	107,0
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. доларів США	4 585,6	3 457,8	2 719,1	3 551,1	130,5
Введено в експлуатацію житла, тис. кв. м	47,7	58,9	65,0	48,7	75,0
Доходи бюджету, млн. грн.	3 019,6	4 379,1	6 067,0	7 997,9	131,8
Видатки бюджету, млн. грн.	2 985,9	4 131,9	5 984,0	8 333,3	139,3
Прямий борг (без урахування позик, залучених з єдиного казначейського рахунку), тис. грн.	0,0	0,0	0,0	0,0	-

* розраховано агентством «Кредит-Рейтинг» на підставі показників Головного управління статистики у Запорізькій області, що надаються окремо за I, II, III та IV квартали 2017 року

Соціальна сфера та економіка міста

За чисельністю населення (745,4 тис. осіб станом на 01.01.2018 р.) Запоріжжя належить до великих міст України. Демографічна ситуація в м. Запоріжжі протягом 2017 року характеризувалась зменшенням чисельності наявного населення за рахунок природного скорочення, тоді як міграційний приріст, на відміну від попередніх періодів, мав позитивне значення. Зважаючи на структуру та особливості економіки

Запоріжжя (значна частина мешканців зайнята на великих промислових підприємствах), показники ринку праці міста перебувають на рівні, значно вищому за середній по країні: питома вага зайнятих у загальній чисельності наявного населення міста та рівень середньомісячної заробітної плати традиційно перевищують відповідні загальнодержавні показники. Для міста характерною є залежність динаміки розвитку ринку праці від ефективної діяльності містоутворюючих підприємств, передусім металургійного та машинобудівного комплексів. Розвиток ринку праці міста Запоріжжя у 2017 році характеризувався несуттєвим скороченням середньооблікової чисельності зайнятих. При цьому рівень зайнятості населення в місті залишався високим та мало місце зниження попиту на робочі місця.

Темпи зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників м. Запоріжжя у 2017 році, як і в 2016 році, були високими, хоча й поступалися відповідним показникам по країні. За результатами 2017 року рівень оплати праці збільшився на 34% (на 37,1% по країні в цілому) до 7 211,7 грн., що було забезпечено, в тому числі, здійсненням індексації заробітної плати згідно з чинним законодавством та суттєвим збільшенням рівня мінімальної заробітної плати відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2017 рік». Як і раніше, рівень заробітної плати в м. Запоріжжі перевищує відповідний загальнодержавний показник. Зростання рівня номінальної заробітної плати та уповільнення темпів скорочення середньооблікової чисельності штатних працівників позитивно впливало на динаміку надходжень податку на доходи фізичних осіб. У 2017 році обсяг надходжень податку збільшився на 28,4% до відповідного показника у 2016 році, а план на 2017 рік виконано на 101,3%.

Протягом 2017 року обсяг несплаченої заробітної плати працівникам міста збільшився майже у 1,8 рази до 76 млн. грн. станом на 01.01.2018 р. Співвідношення обсягу боргу до середньомісячного фонду оплати праці за результатами 2017 року становило 4,8%, що відповідає помірному рівню заборгованості. Основними боржниками, як і раніше, є промислові підприємства.

Економічний потенціал Запоріжжя характеризується, передусім, потужним багатогалузевим промисловим комплексом. Місто має розгалужену транспортну мережу, розвинену комунальну інфраструктуру, широку мережу ринкової інфраструктури, фінансових установ, закладів освіти, охорони здоров'я та культури. Рівень диверсифікації міської економіки за видами економічної діяльності помірний, але зберігається залежність господарського комплексу та бюджету міста від діяльності провідних промислових підприємств. Відповідно має місце суттєва чутливість господарського комплексу та міського бюджету до економічних ризиків, як і в більшості інших міст України, на території яких також сформований потужний промисловий комплекс.

Основними платниками обов'язкових платежів до міського бюджету є підприємства промисловості (передусім металургійного та машинобудівного комплексів). Протягом 2017 року в Запоріжжі зберігався значний рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини бюджету, крім того, мала місце залежність від надходжень окремих основних платників: у 2017 році обов'язкові платежі від ПАТ «Запоріжсталь» та АТ «Мотор Січ» становили відповідно 8,8% та 4,8% доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів (9,8% та 4,8% у 2016 році). Це

свідчить про суттєвий рівень залежності місцевих фінансів від результатів діяльності окремих підприємств.

Протягом 2014-2016 рр. на економіку українських міст та їх фінансовий стан негативно впливали складна ситуація в економіці країни та зростання інфляційного тиску, що призвело до зниження реальних доходів підприємств і громадян. У II половині 2016 року після тривалої рецесії намітилися тенденції до поступового відновлення темпів зростання економіки, відбувалося уповільнення інфляційних процесів внаслідок стриманої монетарної та фіскальної політики, а також завдяки сприятливій динаміці світових цін на сировину та стабілізації інфляційних очікувань. У 2017 році відновлення економічного зростання тривало: мало місце зростання інвестицій та приватного споживання, у промисловості спостерігалось збільшення обсягів виробництва в машинобудуванні, хімічній промисловості, у металургійному виробництві та виробництві готових металевих виробів, позитивну динаміку зберігали також галузі споживчого спрямування. При цьому зберігалися й негативні чинники, що впливали на фінансовий ринок країни, а також нестабільна ділова активність в окремих секторах економіки, що у свою чергу негативно впливало на потенціал зростання та платоспроможність економічних суб'єктів.

Рівень соціально-економічного розвитку та інвестиційний потенціал міста, як і в попередніх періодах, були високими: за результатами 2017 року більшість показників, що характеризують стан місцевої економіки (рівень зайнятості, середньомісячна заробітна плата, обсяг реалізованої промислової продукції, зовнішньоторговельний товарооборот, обсяг капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій) у розрахунку на 1 мешканця суттєво перевищували відповідні середні показники по країні. При цьому у 2017 році було відновлено високі темпи росту більшості показників, що характеризують стан міської економіки та рівень ділової активності.

Промисловий комплекс м. Запоріжжя є базовим з точки зору формування економічного профілю міста та регіону. Виробничу діяльність у місті здійснюють більше 280 великих та середніх підприємств, серед яких є найбільші роботодавці міста та платники податків до місцевого бюджету. Провідними галузями промислового комплексу міста в 2017 році залишалися чорна та кольорова металургія, машинобудування, хімічна галузь, харчова промисловість та постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.

Ситуація в промисловому комплексі країни впродовж 2017 року характеризувалася поступовим відновленням обсягів промислового виробництва за окремими галузями. При цьому негативні фактори, що впливали на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання, на їх зовнішньоекономічну діяльність, зберігались: збільшення вартості енергоресурсів, зростання цін на сировину, матеріали, товари, збереження складних умов здійснення зовнішньоекономічної діяльності, складність отримання кредитних ресурсів. У 2017 році вплив негативних чинників на результати діяльності основних підприємств промислового комплексу міста Запоріжжя та обсяги надходжень податків та зборів до міського бюджету був помірним: обсяги реалізації промислової продукції зросли майже за усіма галузями, а основні промислові підприємства суттєво збільшили обсяги перерахування податків та зборів до міського бюджету. У 2017 році було відновлено високі темпи зростання обсягів реалізації підприємствами міста – було реалізовано продукції на суму 138,8 млрд. грн., що на

32,7% більше, ніж у 2016 році, та у розрахунку на одного мешканця в 3,7 рази перевищило загальнодержавний показник (в 3,4 рази у 2016 році).

Промислова спеціалізація міста Запоріжжя визначається, насамперед, експортоорієнтованими металургійним та машинобудівним комплексами, які є найбільш уразливими до змін зовнішньоекономічної кон'юнктури. Протягом 2016-2017 рр. цінова кон'юнктура для українських експортерів металургійної галузі була нестабільною, але в цілому сприятливою. Мало місце зростання (за виключенням окремих періодів) середньомісячних світових цін на сталь та залізну руду. При цьому на обсяги зовнішньої торгівлі підприємств машинобудівного комплексу, як і в попередніх періодах, впливало зниження зовнішнього попиту на продукцію внаслідок припинення співробітництва України з Російською Федерацією у воєнній сфері, а також введення обмежень з боку Російської Федерації на поставки продукції українських підприємств. У 2017 році вперше за останні п'ять років обсяги зовнішньоторговельного товарообороту в м. Запоріжжі зростали. За результатами 2017 року обсяг зовнішньоторговельного товарообороту підприємств Запоріжжя склав 3,6 млрд. доларів США, що у розрахунку на 1 мешканця в 2,2 рази перевищує середній показник по країні та на 30,6% більше за відповідний показник 2016 року.

З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 868,8 млн. доларів США прямих іноземних інвестицій, що в розрахунку на одного мешканця перевищує середній показник по країні на 3,8%. У 2014-2016 рр. у зв'язку з девальвацією національної валюти та зменшенням вартості акціонерного капіталу в перерахунку на іноземну валюту мало місце скорочення обсягу прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку міста. При цьому, зважаючи на збереження стабільної внутрішньополітичної ситуації в регіоні, у м. Запоріжжі, як і в попередніх періодах, зберігається сприятливий інвестиційний клімат. Протягом 2017 року обсяги прямих іноземних інвестицій, залучених в економіку міста, зросли на 7%.

Протягом 2017 року в місті реалізовувались інвестиційні проекти провідними підприємствами промислового комплексу (в тому числі ПАТ «Запоріжсталь», ПрАТ «Запоріжжкокс», ПрАТ «Укрграфіт», ПрАТ «Дніпроспецсталь»), а також було продовжено роботу щодо залучення кредитних та грантових ресурсів для реалізації важливих інфраструктурних проєктів за участю міської влади. Загальна сума капіталовкладень, освоєних протягом 2017 року на об'єктах міста за рахунок усіх джерел фінансування зросла на 53,3% (без коригування на інфляційну складову) та склала 9 879,2 млн. грн., що в розрахунку на 1 мешканця в 1,4 рази більше за середній показник по країні.

Динаміка розвитку будівельної галузі міста Запоріжжя протягом минулого року була позитивною. Обсяги виконаних будівельних робіт у 2017 році становили 1 809,3 млн. грн., що у фактичних цінах на 57,1% більше аналогічного показника 2016 року та в розрахунку на 1 мешканця на 36,1% більше за середній показник по країні. В 2017 році обсяги прийнятого в експлуатацію житла скоротились на 25% до обсягів у попередньому році. В розрахунку на 1 000 осіб наявного населення, як і в попередніх періодах, цей показник поступається відповідному показнику по країні в цілому.

Комунальна власність та комунальне господарство

Житлово-комунальному господарству м. Запоріжжя, як і для переважної більшості міст України, притаманний високий рівень зношеності основних засобів (зокрема, житлового фонду), об'єктів інженерної та транспортної інфраструктури міста. Міська влада щороку виділяє кошти на фінансування заходів у сфері житлово-комунального господарства та приділяє особливу увагу інвестиційним програмам та програмам розвитку міжнародного співробітництва, в тому числі з міжнародними фінансовими організаціями.

Протягом 2017 року відбувався поетапний перегляд тарифів на комунальні послуги за окремими постачальниками для різних груп споживачів (послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води, водопостачання та водовідведення, вивезення побутових відходів). При цьому у 2017 році за рахунок відповідної субвенції з Державного бюджету було здійснено відшкодування заборгованості з різниці у тарифах на послуги підприємств житлово-комунального господарства в обсязі 47,9 млн. грн. У 2018 році набули чинності нові тарифи за окремими постачальниками на постачання теплової енергії та гарячого водопостачання, послуги з водопостачання та водовідведення. Протягом 2017 року рівень проплати населення був високим (окрім послуг з теплопостачання та гарячого водопостачання) у порівнянні з середніми показниками багатьох міст країни. Загальний обсяг заборгованості населення за житлово-комунальні послуги (без урахування послуг із постачання електричної енергії та газопостачання) у розрахунку на 1 мешканця становив 925 грн., що, враховуючи динаміку зростання вартості енергоносіїв, відповідало високому рівню боргу.

Запорізька міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. У власності територіальної громади м. Запоріжжя перебуває значна кількість об'єктів, у тому числі таких, що становлять комерційний інтерес. У минулому році динаміка економічного розвитку країни залишалася повільною, а рівень ділової активності невисоким. Протягом 2017 року спостерігалось поступове відновлення економічного зростання та, відповідно, попиту на об'єкти нерухомості міста. Протягом аналізованого періоду зростали обсяги надходжень від продажу землі, а також від оренди земельних ділянок та майна, тоді як динаміка надходжень від продажу майна була слабкою. Загалом, за результатами 2017 року питома вага надходжень від операцій з майном та землею комунальної власності (продаж та оренда) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становила 14,5%, що на 1,6 в. п. менше аналогічного показника 2016 року.

Бюджет міста

Бюджет м. Запоріжжя – бюджет місцевого самоврядування. Запоріжжя є містом обласного значення, зведений бюджет міста включає бюджет одного рівня – міський. Організація бюджетного процесу в місті здійснюється відповідно до Конституції України, Бюджетного кодексу України, Закону України про Державний бюджет України на відповідний рік та інших законодавчих актів. У місті Запоріжжя забезпечується висока ефективність фінансової політики, дотримуються норми

чинного законодавства у цій сфері, забезпечується оперативність прийняття та реалізації управлінських рішень.

Доходи бюджету м. Запоріжжя формуються за рахунок податкових надходжень, неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом, цільових фондів та трансфертів. Динаміка доходної частини бюджету міста Запоріжжя (без урахування трансфертів) протягом 2012-2017 рр. була позитивною. Рівень бюджетної забезпеченості зберігається на високому рівні, у порівнянні з іншими містами країни: співвідношення обсягу доходів бюджету міста в розрахунку на одного мешканця до середнього показника по місцевих бюджетах у цілому (без урахування трансфертів) за результатами виконання бюджету в 2017 році становило 114,1% (123,9% у 2016 році, 112,8% у 2015 році), що перевищує показники більшості міст України з аналогічним адміністративно-територіальним статусом та структурою економіки.

Для бюджету міста Запоріжжя характерним є значний рівень галузевої концентрації джерел наповнення доходної частини загального фонду: підприємства, які входять до металургійного та машинобудівного комплексів формують вагомий обсяг доходної частини бюджету міста. Рівень самостійності бюджету залишається високим, залежність від базової дотації відсутня. Як і в попередніх періодах, м. Запоріжжя зберігало статус міста-донора та перераховувало кошти до державного бюджету у вигляді реверсної дотації – в 2017 році було перераховано 228,2 млн. грн., що становило 100% річного плану та 5,3% фактичного обсягу доходів загального фонду бюджету міста за цей період без урахування трансфертів.

Бюджет м. Запоріжжя за результатами виконання в 2017 році мав позитивне сальдо операційного балансу за загальним фондом (760,2 млн. грн.), обсяг якого зменшився в порівнянні з відповідним показником у 2016 році на 26,3%, що було зумовлено високими темпами зростання поточних видатків. При цьому, темпи зростання операційних надходжень хоча й поступалися темпам росту поточних видатків бюджету, проте теж були високими. Така динаміка була забезпечена як зростанням податкових надходжень (передусім податку та збору на доходи фізичних осіб та єдиного податку), так і збільшенням обсягу трансфертів за рахунок збільшення обсягів субвенцій з державного бюджету на фінансування двох основних галузей – освіти та охорони здоров'я, а також субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату комунальних послуг та енергоносіїв. За спеціальним фондом обсяг операційних доходів перевищив обсяг операційних видатків на 112,9 млн. грн.

Бюджет міста за підсумками 2017 року виконано з дефіцитом обсягом 343,4 млн. грн., у тому числі профіцит загального фонду склав 843,5 млн. грн., спеціальний фонд виконано з дефіцитом обсягом 1 186,9 млн. грн. Джерелом покриття дефіциту спеціального фонду були кошти, що передаються із загального фонду до бюджету розвитку та залишки бюджетних коштів.

Ліквідність бюджету міста за результатами 2015-2016 рр. перебувала на високому рівні за загальним фондом та на помірному рівні за спеціальним фондом. Протягом 2017 року показники ліквідності бюджету міста знизились, але перебували на помірному рівні за загальним та спеціальним фондами. Зважаючи на достатні показники ліквідності, до бюджету міста протягом 2015-2017 рр. не залучалися короткотермінові позички з єдиного казначейського рахунку на покриття тимчасових

касових розривів за загальним фондом. У попередніх бюджетних періодах залежність від залучення короткострокових позичок була помірною.

Протягом 2017 року до доходної частини бюджету міста надійшло 7 997,9 млн. грн., що на 31,8% більше, ніж обсяг відповідних надходжень у 2016 році. Основними джерелами формування доходної бази бюджету м. Запоріжжя залишалися податкові надходження та трансферти з державного бюджету. Зважаючи на відновлення темпів зростання міської економіки у 2016 та 2017 роках, обсяги надходжень за переважною більшістю джерел наповнення бюджету міста зростали, а рівень виконання річного плану за доходами загального та спеціального фондів був високим. Уточнений річний план за доходами в цілому за результатами 2017 року було виконано на 101,9%, у тому числі відповідні планові показники доходної частини загального фонду бюджету міста виконані на 100,5%, спеціального фонду – на 141,4%.

Обсяг видаткової частини бюджету міста Запоріжжя за результатами 2017 року становив 8 333,3 млн. грн. та збільшився на 39,3% проти відповідного попереднього бюджетного періоду. Затверджений на 2017 рік план за видатками бюджету було виконано на 99,4%. Зважаючи на позитивну динаміку доходної частини бюджету міста, обсяг фактично профінансованих видатків за переважною більшістю основних напрямів зростав. Найбільшими темпами зростали видатки за такими основними галузями, як «Будівництво» та «Транспорт». Основним напрямом видатків бюджету залишається фінансування установ бюджетної сфери (освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та соціального забезпечення, культури і мистецтва, фізичної культури і спорту), органів місцевого самоврядування, а також житлово-комунального господарства, будівництва та транспорту. Починаючи з 01.01.2015 р. дві найбільші за обсягами видатків галузі бюджетної сфери (освіта та охорона здоров'я) фінансуються як за рахунок доходів бюджету міста, так і відповідних субвенцій з державного бюджету. При цьому частка міста в сумарному обсязі фінансування зазначених галузей зростає. Структура видаткової частини бюджету за економічною класифікацією характеризується збереженням у 2017 році високої питомої ваги капітальних видатків – 15,9%. Питома вага захищених статей в обсязі видатків бюджету в аналізованому періоді, хоча й скоротилась, але залишалася високою (63,4%).

Бюджет міста Запоріжжя на 2018 рік було затверджено 21.12.2017 р. Доходну частину бюджету міста Запоріжжя затверджено на 2018 рік у обсязі 7 896,2 млн. грн. (на 1,3% менше за фактичне виконання у 2017 році), видатків – 9 025,65 млн. грн. (на 8,3% більше за фактичне виконання у 2017 році). Основними джерелами доходної частини бюджету міста у 2018 році залишатимуться податок та збір на доходи фізичних осіб, податок на майно (в тому числі орендна плата за землю та земельний податок з юридичних та фізичних осіб), єдиний та акцизний податки, а також трансферти. Бюджетом міста було передбачено помірні темпи зростання обсягу податкових надходжень до показників минулого періоду (на 9,6%), що буде забезпечено, в тому числі, збільшенням надходжень податку на доходи фізичних осіб (на 17%). У 2018 році місто зберігатиме статус міста-донора та має перерахувати реверсну дотацію до державного бюджету в обсязі 351,3 млн. грн. (на 53,9% більше, ніж у 2017 році).

Бюджет міста на 2018 рік прийнято з профіцитом загального фонду обсягом 638,68 млн. грн. (напрямок використання – передача коштів до бюджету розвитку), спеціальний фонд бюджету міста затверджено з дефіцитом обсягом 1 777,61 млн. грн.,

джерелом покриття якого є кошти, що передаються із загального фонду, а також запозичення до бюджету розвитку. Протягом січня-квітня поточного року до рішення Запорізької міської ради «Про бюджет м. Запоріжжя на 2018 рік» неодноразово вносились зміни, відповідно до яких доходи бюджету було збільшено до 8 230,88 млн. грн., видатки – до 9 072,88 млн. грн., а запланований обсяг надходжень кредитних ресурсів було зменшено.

Боргові зобов'язання міста

Боргова політика Запорізької міської влади визначається потребою у залученні додаткового фінансування для реалізації проєктів із відновлення міської інфраструктури. Запорізька міська рада має позитивний досвід випуску та погашення облігацій внутрішньої місцевої позики та проводить зважену та ефективну боргову політику. Станом на 01.01.2018 р. прямі боргові зобов'язання міста склалися із заборгованості за середньостроковими позиками, залученими з єдиного казначейського рахунку у попередніх бюджетних періодах. Заборгованість за запозиченнями, залученими до бюджету розвитку, відсутня. Як і в попередньому бюджетному періоді, місто мало низький рівень консолідованого боргу.

На даний час Запорізькою міською владою ведеться робота щодо здійснення внутрішнього запозичення до бюджету розвитку у формі укладення кредитного договору, а також можливості залучення кредитних та грантових ресурсів для реалізації спільних проєктів з міжнародними фінансовими організаціями: ЄБРР, Європейським інвестиційним банком та німецьким державним Банком розвитку (KfW).

Інвестиційна привабливість

Рейтингове агентство визначає рівень інвестиційної привабливості шляхом аналізу складових, що відображають умови, в яких відбувається діяльність інвесторів, а саме: інвестиційного потенціалу та інвестиційного ризику. Місто Запоріжжя – один із найбільш важливих промислових, наукових, фінансових, транспортних та культурних центрів півдня України. Рівень інвестиційної привабливості міста Запоріжжя визначається його вигідним економіко-географічним положенням, потужним виробничим та науковим потенціалом, розвинутою транспортною, комунальною та соціальною інфраструктурою, наявністю необхідної інфраструктури для розвитку підприємництва та сприятливим бізнес-середовищем, високим рівнем соціально-економічного розвитку та задовільним станом місцевих фінансів.

Ключові фактори, що визначають рівень інвестиційної привабливості м. Запоріжжя

Місто Запоріжжя	Рівень оцінки
Географічне розташування	висока привабливість
Природні ресурси, екологічний стан	вища за середню привабливість
Транспортна інфраструктура (доступність до транспортних шляхів, стан транспортної інфраструктури міста)	висока привабливість
Ринок трудових ресурсів (кількість працездатного населення, кадровий потенціал, рівень оплати праці)	високий рівень розвитку
Соціальна та інженерна інфраструктура	високий рівень розвитку
Рівень економічної активності в місті (крупний, середній, малий бізнес, роздрібний товарообіг)	високий рівень
Активність регіональної влади (сприяння/підтримка інвестиційної діяльності, інформаційна прозорість та відкритість для інвесторів)	вищий за середній рівень
Економічний ризик	вищий за середній рівень ризику
Політичний ризик	помірний рівень ризику

Нижче наведена характеристика основних факторів, які впливають на прийняття інвестиційних рішень та визначають якість середовища, в якому діють суб'єкти інвестування.

Географічне розташування. Рейтингове агентство оцінює розташування Запоріжжя як вигідне. Запоріжжя є адміністративним центром Запорізької області, що розташована на південному сході України, займає головним чином лівобережну частину басейну нижньої течії Дніпра та межує з Херсонською, Дніпропетровською, Донецькою областями. Південні кордони області омиваються водами Азовського моря, берегова лінія якого в межах області перевищує 300 км. Запоріжжя розташовано на перетині важливих транспортних коридорів та має зручні транспортні мережі, що забезпечує встановлення тісних економічних зв'язків як з сусідами, так і з більш віддаленими торговими партнерами. Високий природно-ресурсний потенціал Запорізької області, зокрема наявність власних мінерально-сировинних ресурсів, близькість залізрудних родовищ Криворізького басейну, а також власна енергетична база (на території регіону розташовані стратегічні підприємства з виробництва електричної енергії), сприяли формуванню на території міста Запоріжжя потужного промислового комплексу, створенню розвинутої виробничої, наукової та соціальної інфраструктури.

Природні ресурси, екологічний стан. Запорізька область – один з найбільш розвинутих промислових регіонів України, на території якого створений потужний металургійний комплекс, значного розвитку набуло машинобудування та електроенергетика, що у свою чергу забезпечує розвиток енергоємних підприємств. Запоріжжя на сьогодні є одним з найбільших промислових центрів України і Східної Європи. На території міста зосереджені машинобудівний, енергетичний і металургійний комплекси державного значення. Екологічна ситуація у місті є складною у порівнянні з іншими регіонами. Наявність у місті потужного промислового комплексу призводить до великої кількості викидів у навколишнє середовище, що спричиняє забруднення повітряного та водного басейнів, земельних ресурсів, шкідливо впливає на здоров'я населення, флору та фауну, в цілому порушує екосистему регіону.

Ринок трудових ресурсів. Наявність висококваліфікованих трудових ресурсів на ринку праці міста, підвищення наукового та кадрового потенціалу забезпечується розвинутою мережею вищих та середньо-спеціальних освітніх закладів, які здійснюють підготовку фахівців різних професій. Значний науковий потенціал Запоріжжя підтримується розташуванням у місті багатьох наукових установ, що визначають державну науково-технічну політику в різних галузях економіки. Питома вага середньооблікової кількості штатних працівників у загальній кількості населення перевищує загальнодержавний показник, що зумовлено розташуванням на території міста потужного промислового комплексу. При цьому, значна частина мешканців є досить мобільною та зайнята у малому та середньому бізнесі.

Транспортна інфраструктура. Місто є транспортним вузлом загальнодержавного та міжнародного значення. В місті діє КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» (наразі планується здійснення його реконструкції) та залізничний вузол (Придніпровська залізниця), розвинена мережа міського транспорту. Значний обсяг вантажних перевезень забезпечується двома річковими портами, що розташовані на лівому березі у верхньому та нижньому б'єфі Дніпровської ГЕС. Позаміські автобусні перевезення пасажирів здійснюються з трьох автостанцій. Мережа зовнішніх автошляхів включає дорогу державного значення, що забезпечує зв'язки з Дніпром, Харковом, Полтавою, центральними і південними областями України, з Чорноморським і Азовським узбережжям. Існуюча магістральна вулично-дорожня мережа міста представлена магістралями міського та районного значення. Транспортні зв'язки між лівим і правим берегами здійснюються через греблю Дніпрогесу і мости, що проходять через острів Хортиця. Слід зауважити, що пропускна спроможність існуючих мостів на сьогодні недостатня, в зв'язку з чим місто потребує суттєвого обсягу інвестиційних ресурсів для побудови нового мостового переходу через р. Дніпро.

Соціальна та інженерна інфраструктура. Місто має необхідну інфраструктуру для функціонування підприємств різних видів економічної діяльності. Розгалужене житлово-комунальне господарство забезпечує надання комунальних послуг різним групам споживачів. У місті функціонує розвинута система громадського транспорту. Слід зауважити, що стан окремих об'єктів міської інфраструктури, що відносяться до сфери житлово-комунального господарства та комунального транспорту, потребує оновлення. У свою чергу міська влада щорічно виділяє кошти на відновлення міської інфраструктури за рахунок місцевого бюджету та має успішний досвід реалізації інвестиційних проектів у цій сфері, в тому числі проектів, спільних з міжнародними фінансовими організаціями. Запоріжжя характеризується високим рівнем розвитку соціальної інфраструктури: на території міста діє широка мережа установ сфери освіти, охорони здоров'я, підприємств роздрібної торгівлі та сфери побуту.

Рівень економічної активності у місті. Структура економіки Запоріжжя є розгалуженою, але динаміка економічної активності в місті значною мірою залежить від результатів діяльності підприємств промислового комплексу, які визначають економічний профіль міста. На території міста функціонує розгалужена мережа установ фінансової сфери, у тому числі банків та їх філій, фінансових та страхових компаній, інших компаній, які здійснюють свою діяльність у сфері надання фінансових послуг та грошового посередництва, що покращує умови функціонування існуючих підприємств та започаткування нового бізнесу. Також в місті сформовано високий ступінь розвитку сфери торгівлі, наявна стійка тенденція до збільшення обсягів роздрібного товарообороту. Місто характеризується також динамічним

розвитком малого та середнього бізнесу, постійним розширенням сфер діяльності суб'єктів підприємництва.

Активність міської влади та підтримка інвестиційних проектів. Рейтингове агентство вважає, що ступінь інформаційної прозорості діяльності міської влади знаходиться на високому рівні, наявні прозорі адміністративні процедури. Міська влада проводить активну роботу по залученню як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій з метою поліпшення інфраструктури міста. Бізнес-середовище є сприятливим, міська влада забезпечує необхідну підтримку розвитку підприємництва. З метою формування сприятливого інвестиційного клімату в місті регулярно проводяться міжнародні й вітчизняні інвестиційні форуми та виставки, семінари та тренінги, ділові зустрічі та конференції, бізнес консультації та інші заходи.

У вересні 2017 року за фінансової та організаційної підтримки Запорізької міської ради відбувся масштабний IT-форум (студентам, вчителям та учням вищих та загальноосвітніх навчальних закладів було надано безкоштовні квитки для участі у форумі), в рамках якого вперше відбувся фінал конкурсу «Кубок міста на найкращий стартап», переможцем якого визначено проект «Система контролю за дотриманням порядку здійснення касових операцій». У жовтні 2017 року в рамках міжнародного форуму «InCo Forum-2017» проведено міжрегіональну виставку «Малий та середній бізнес – 2017. Біржа субконтрактингу та аутсорсингу», де було представлено продукцію власного виробництва 13-ти запорізьких компаній, що працюють у сфері будівництва та енергозбереження, поліграфії, інжинірингу. У IV кварталі 2017 року проведено конкурс бізнес-проектів серед молоді. Конкурс проходив у три етапи: проведення семінарів-тренінгів, підготовка і написання бізнес-проектів, публічний захист робіт. Фіналісти конкурсу отримали заохочувальні подарунки від міської ради та підприємців міста, а переможці – грошові винагороди.

У центрах зайнятості м. Запоріжжя продовжували роботу комісії з питань виплати одноразової допомоги по безробіттю для організації безробітними підприємницької діяльності, проводилися профінформаційні семінари «Як розпочати свій бізнес» для безробітних громадян, бажаючих відкрити власну справу, профконсультаційні семінари «Від бізнес ідеї – до власної справи» та курси «Основи підприємницької діяльності» на базі Класичного приватного університету та Запорізького електротехнічного коледжу ЗНТУ.

Владою міста реалізуються заходи щодо покращення бізнес-середовища та спрощення процедур започаткування нового бізнесу. З метою координації роботи виконавчих органів міської ради та громадських організацій щодо розвитку та підтримки підприємництва в місті упродовж 2017 року відбулося 10 засідань міської координаційної ради з питань розвитку підприємництва, на яких розглядалися актуальні питання у сфері підприємницької діяльності. З метою подальшої підтримки розвитку малого та середнього підприємництва у співпраці з проектом «Партнерство для розвитку міст» (ПРОМІС) було розроблено та затверджено рішенням міської ради №45 від 30.08.2017 р. Програму розвитку малого і середнього підприємництва в місті Запоріжжі на 2017-2021 рр. Для забезпечення фінансування заходів зазначеної Програми рішенням міської ради № 44 від 20.12.2017 р. було затверджено Програму фінансування деяких заходів щодо сприяння розвитку малого та середнього підприємництва у місті Запоріжжі на 2018 рік.

З метою забезпечення реалізації державної політики у сфері підтримки розвитку підприємництва, спрощення та скорочення термінів дозвільних процедур у сфері господарської діяльності в місті на базі Єдиного дозвільного центру було створено Центр надання адміністративних послуг (далі – Центр), затверджено Положення та тимчасовий регламент його роботи, визначено виконавчі органи міської ради, які мають надавати адміністративні послуги, у тому числі через Центр. Центр працює із застосуванням автоматизованого обміну даними між державними адміністраторами та місцевими дозвільними органами, а також засобів автоматичного зворотнього зв'язку, в тому числі шляхом розміщення на сайті Центру в розділі Відкрита електронна система опрацювання заяв.

Економічні ризики. Динаміка соціально-економічного розвитку міста Запоріжжя та рівень ділової активності на його території значною мірою залежать від діяльності провідних промислових підприємств. Місто відрізняється підвищеною уразливістю до економічних потрясінь. Чутливість економіки Запоріжжя до зміни макроекономічних показників у країні знаходиться на високому рівні, як і в більшості інших міст України, на території яких також сформований потужний промисловий комплекс.

Політичні ризики. Рейтингове агентство вважає, що на сьогодні політичний клімат у місті є сприятливим для інвесторів. Політичні ризики є помірними.

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг м. Запоріжжя підтверджено на рівні **uaAA-**, прогноз «стабільний».

Голова рейтингового комітету

М. Б. Проценко

Начальник відділу рейтингів небанківських установ

О. К. Самойлова

Додатки

Бюджетні показники м. Запоріжжя в форматі бюджетного балансу, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2014	2015	2016	2017
Податкові надходження	1 856 287,7	2 153 975,5	3 342 412,7	4 163 060,9
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	142 473,3	220 410,9	275 199,4	322 444,3
Отримані трансферти на здійснення поточних видатків	991 145,0	1 972 728,1	2 340 188,1	3 394 341,0
Операційні надходження всього	2 989 906,0	4 347 114,5	5 957 800,1	7 879 846,3
Поточні видатки на заробітну плату, використання товарів та послуг та інші поточні видатки	1 748 451,8	2 211 433,9	2 697 081,8	3 808 000,2
Поточні трансферти та соціальне забезпечення	1 096 139,2	1 389 692,2	2 264 496,5	3 198 702,0
Операційні видатки всього	2 844 591,0	3 601 126,1	4 961 578,3	7 006 702,1
Операційний баланс	145 315,1	745 988,5	996 221,8	873 144,1
Фінансовий дохід	45,6	69,6	82 195,5	91 362,6
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий баланс	45,6	69,6	82 195,5	91 362,6
Поточний баланс	145 360,7	746 058,0	1 078 417,3	964 506,7
Капітальні надходження	8 742,6	31 875,7	26 978,4	26 722,9
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	20 948,5	0,0	0,0	0,0
Капітальні надходження всього	29 691,1	31 875,7	26 978,4	26 722,9
Придбання основного капіталу	42 788,6	104 133,9	408 307,7	481 471,7
Капітальні трансферти	98 568,2	424 798,3	614 130,2	845 174,2
Капітальні видатки всього	141 356,8	528 932,2	1 022 437,9	1 326 645,9
Капітальний баланс	-111 665,7	-497 056,6	-995 459,5	-1 299 923,0
Баланс після капітальних видатків	33 695,0	249 001,5	82 957,8	-335 416,3
Надання пільгових кредитів громадянам на будівництво житла (з урахуванням повернення)	1 979,9	1 866,1	3 444,4	7 942,1
Профіцит/дефіцит	31 715,1	247 135,3	79 513,4	-343 358,4
Фінансування	-31 715,1	-247 135,3	-79 513,4	343 358,4
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Основні джерела фінансування бюджету м. Запоріжжя, тис. грн.

ПОКАЗНИК	2014	2015	2016	2017
Профіцит/дефіцит	31 715,1	247 135,3	79 513,4	-343 358,4
Фінансування	-31 715,1	-247 135,3	-79 513,4	343 358,4
Зміни залишків	-1 017,6	-247 569,7	-81 985,4	343 386,8
залишок на початок року	237 766,7	238 784,3	486 354,0	568 339,4
залишок на кінець року	238 784,3	486 354,0	568 339,4	224 952,5
Фінансування за рахунок казначейського рахунку	-18 416,2	0,0	0,0	0,0
Залучення	146 503,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	-164 919,2	0,0	0,0	0,0
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	0,0	724 000,0	605 000,0
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	0,0	-724 000,0	-605 000,0
Фінансування за борговими операціями	0,0	0,0	0,0	0,0
Запозичення	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші розрахунки	-12 281,2	434,4	2 472,0	-28,4
кошти, що передаються до бюджету розвитку	0,0	0,0	0,0	0,0
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Дані Запорізької міської ради, розрахунки агентства «Кредит-Рейтинг»

Виконання доходної частини бюджету міста Запоріжжя, тис. грн.

Показники	2015 (виконано)	2016 (виконано)	2017 (план)	2017 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Податкові надходження	2 153 975,5	3 342 412,7	4 116 929,0	4 163 060,9	101,1	124,6
<i>питома вага податкових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	49,2	55,1	52,5	52,1	99,2	94,5
Податок на доходи фізичних осіб	1 292 220,6	1 937 866,9	2 455 000,0	2 487 427,0	101,3	128,4
Податок на прибуток підприємств	18 307,2	27 669,7	45 000,0	46 056,0	102,3	166,4
Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів (без плати за землю до 01.01.2015 р.)	130,9	331,9	4,0	3,5	87,9	1,1
Податки на власність	17,2	0,0	0,0	0,0	-	-
Акцизний податок	181 145,0	247 459,8	272 000,0	276 877,9	101,8	111,9
Податок на нерухоме майно (за виключенням податку та орендної плати за землю з юридичних та фізичних осіб)	14 019,1	23 964,9	34 000,0	34 198,4	100,6	142,7
Податок та орендна плата за землю з юридичних та фізичних осіб (до 01.01.2015 р. - плата за землю)	430 260,2	773 985,4	870 000,0	870 122,5	100,0	112,4
Транспортний податок з юридичних та фізичних осіб	8 954,3	4 473,0	3 450,0	3 697,7	107,2	82,7
Єдиний податок	192 118,8	307 312,9	415 600,0	422 430,4	101,6	137,5
Місцеві податки й збори, крім єдиного податку та податків на нерухоме майно	-1 048,5	132,8	495,0	467,7	94,5	352,3
Інші податки та збори	17 850,7	19 215,4	21 380,0	21 779,8	101,9	113,3
Неподаткові надходження	220 307,9	347 407,3	281 938,3	412 771,4	146,4	118,8
<i>питома вага неподаткових надходжень в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	5,0	5,7	3,6	5,2	143,7	90,1
Власні надходження бюджетних установ та організацій	153 161,4	193 075,5	117 943,1	235 406,3	199,6	121,9
Відсотки банків за користування тимчасово вільними бюджетними коштами	0,0	82 114,3	87 000,0	91 294,0	104,9	111,2
Плата за оренду майнових комплексів та іншого майна, що є у комунальній власності	20 290,8	20 378,1	20 500,0	21 592,9	105,3	106,0
Державне мито	9 566,3	7 721,6	735,0	876,6	119,3	11,4
Плата за надання адміністративних послуг	14 048,9	20 972,2	35 690,0	38 573,5	108,1	183,9
Інші неподаткові надходження	23 240,5	23 145,6	20 070,2	25 028,0	124,7	108,1
Доходи від операцій з капіталом	31 875,7	26 978,4	26 953,0	26 722,9	99,1	99,1
<i>питома вага операцій з капіталом в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,7	0,4	0,3	0,3	97,3	75,1
Кошти від продажу основного капіталу	6 028,5	23 364,9	12 053,0	12 450,4	103,3	53,3
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	25 847,2	3 613,5	14 900,0	14 272,5	95,8	395,0
Цільові фонди	172,6	9 987,5	1 150,0	1 035,5	90,0	10,4
<i>питома вага цільового фонду в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	0,00	0,16	0,01	0,01	88,36	7,86
Разом доходів	2 406 331,7	3 726 785,9	4 426 970,3	4 603 590,7	104,0	123,5
Трансферти з державного бюджету	1 969 847,2	2 327 448,8	3 392 448,5	3 371 361,8	99,4	144,9
<i>питома вага трансфертів в обсязі доходної частини бюджету, %</i>	45,0	38,4	43,2	42,2	97,5	109,9
Усього доходів	4 376 178,9	6 054 234,8	7 819 418,7	7 974 952,5	102,0	131,7
Трансферти, які передаються між місцевими бюджетами різних рівнів або між бюджетами однієї підпорядкованості	2 880,9	12 739,2	28 533,0	22 979,2	80,5	180,4
Усього	4 379 059,8	6 066 974,0	7 847 951,7	7 997 931,7	101,9	131,8

Джерело: Дані Запорізької міської ради

Виконання видаткової частини та кредитування бюджету міста Запоріжжя, тис. грн.

Показник	2015 (виконано)	2016 (виконано)	2017 (план)	2017 (виконано)	% виконання річного плану	Темп росту до відп. періоду, %
Державне управління	137 132,6	225 694,3	306 128,2	304 534,2	99,5	134,9
Освіта	1 085 342,4	1 451 630,6	1 974 214,2	1 950 545,1	98,8	134,4
Охорона здоров'я	785 646,9	919 065,4	1 187 916,1	1 247 189,3	105,0	135,7
Соціальний захист і соціальна допомога	895 480,8	1 325 130,1	2 118 267,7	2 112 299,0	99,7	159,4
Житлово-комунальне господарство	343 714,5	486 362,3	668 741,8	658 886,5	98,5	135,5
Культура і мистецтво	99 902,0	112 246,8	155 064,6	155 104,7	100,0	138,2
Засоби масової інформація	3 460,9	6 937,6	17 133,0	16 991,0	99,2	244,9
Фізична культура і спорт	32 830,7	53 456,9	83 284,2	83 402,4	100,1	156,0
Будівництво	94 421,1	180 970,3	374 314,8	341 733,3	91,3	188,8
Землеустрій	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Транспорт	220 874,0	321 659,0	580 160,2	564 748,1	97,3	175,6
Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	72 296,8	153 069,4	94 255,2	93 656,7	99,4	61,2
Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека	7 164,1	9 892,6	0,0	0,0	-	0,0
Запобігання та ліквідація надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	11 321,1	0,0	9 934,7	10 122,3	101,9	-
Обслуговування боргу	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Цільові фонди	8 818,8	46 265,8	50 246,9	39 800,3	79,2	86,0
Видатки, не віднесені до основних груп, та інші видатки	167 866,5	496 993,3	526 868,0	517 172,1	98,2	104,1
Разом видатків	3 966 273,1	5 789 374,4	8 146 529,6	8 096 185,0	99,4	139,8
Трансферти іншим бюджетам	163 785,2	194 641,8	237 191,8	237 163,0	100,0	121,8
у т.ч. реверсна дотація	154 912,3	185 199,4	228 235,1	228 235,1	100,0	123,2
Усього видатків	4 130 058,3	5 984 016,2	8 383 721,4	8 333 348,0	99,4	139,3
Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	2 126,1	3 645,7	8 475,9	8 378,1	98,8	229,8
Повернення кредитів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	-259,9	-201,3	-251,5	-436,0	173,4	216,6
Разом	4 131 924,5	5 987 460,6	8 391 945,7	8 341 290,2	99,4	139,3

Джерело: Дані Запорізької міської ради